

HET ONDERWIJSPLAN

Meer- en Hoogbegaafdheid

Inleiding

Binnen ons onderwijsplan is inhoudelijk beschreven hoe het verrijkte aanbod per vakgebied inhoudelijk wordt vormgegeven. (o.a. compacting, verdieping en verbreding)

Voor meer- en hoogbegaafde leerlingen is dat vaak niet afdoende en is er meer nodig. In deze bijlage van ons onderwijsplan geven we inhoudelijk aan hoe wij dit concreet vorm geven. Van signaleren tot uiteindelijk de praktische uitvoering.

Verantwoording

Op elke school zitten leerlingen die hoogbegaafd zijn. Circa 2-5% van de leerlingen is hoogbegaafd. Door middel van een zorgvuldige route brengen we deze doelgroep zo zuiver mogelijk in beeld. Niet alle leerlingen die opvallen door hoge testresultaten en een goed leervermogen zijn per definitie hoogbegaafd. Daarnaast worden onderpresteerders moeilijk herkend.

Onze visie op meer- en hoogbegaafde leerlingen

Onze school gaat uit van verschillen tussen kinderen en we hanteren de uitgangspunten van 'Handelingsgericht Werken' (Pameijer & Beukering) en 'Groepsplanloos Werken' (Gijzen & Hasselt). Daarom willen we voor ALLE leerlingen, dus ook voor de meer- en hoogbegaafde leerlingen, een passend onderwijsaanbod bieden. Hierbij staan de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften plus de compenserende/belemmerende factoren centraal.

Dit betekent voor onze school;

- Dat signaleren van meer- en hoogbegaafdheid zorgvuldig, transparant en cyclisch plaatsvindt vanaf de eerste aanmelding op onze school. Hierbij wordt ook ALLE voorschoolse informatie meegenomen;
- Dat ons 'verrijkt' basisaanbod binnen ons onderwijsplan in voldoende mate tegemoetkomt aan hetgeen deze leerlingen nodig hebben (*aansluiten op zone van de naaste ontwikkeling*);
- Dat ons team middels professionalisering in voldoende mate toegerust is in het signaleren en begeleiden van deze leerlingen.

Doelgroep

Het is lastig om te spreken over dé eigenschappen van meer- en hoogbegaafde leerlingen, want deze leerlingen verschillen van elkaar net als alle andere kinderen. Daarom professionaliseert ons team zich in het kunnen signaleren. (we gebruiken hierbij o.a. de profielen van Bets en Neihart). Het aanbod aan deze leerlingen is opgenomen binnen ons onderwijsplan (verrijkt aanbod) en wordt twee keer per jaar teambreed geëvalueerd.

Doelstellingen

Bs De Doorkijk wil het volgende aan de hoogbegaafde kinderen bieden:

- Uitdaging binnen ons standaard leerstofaanbod van het onderwijsplan, met specifiek aandacht voor **'leren leren'** (leren plannen en leren structureren); **samenwerken**. (executieve vaardigheden); **hogere denkvaardigheden** (Taxonomie van Bloom) en het **top down leren** (verbanden zien)
- Contact met ontwikkelingsgelijken binnen projecten (bijv WO methode en/of Pittige Torens) indien mogelijk onder supervisie van een ambulante leerkracht (coach)
- Tweewekelijks Contact met ontwikkelingsgelijken binnen het ZOOMLAB
- Ondersteuning van de sociaal-emotionele ontwikkeling van deze leerlingen en verhogen van hun welbevinden. (leerkracht en eventueel specialist als aanspreekpunt / coach)

Signaleren en diagnostiek

Signalering van hoogbegaafde leerlingen dient zo vroeg mogelijk te gebeuren. Het vroegtijdig onderkennen van de meer- en hoogbegaafdheid en hiermee de ondersteuningsbehoeften van een leerling is vooral van belang om problemen als onderpresteren en negatief zelfbeeld of gedragsproblemen te voorkomen.

De signalering van hoogbegaafdheid wordt uitgevoerd aan de hand van een aantal gegevens

- Informatie over de voorschoolse ontwikkeling (contact met voorschoolse opvang / peutersp zaal)
- Informatie ouders; (al bij aanmelding stellen specifieke vragen door onze directeur)
- 6 weken na de start in groep 1 nemen we de Good Enough Schaal af om ontwikkelingsvoorsprong te signaleren.
- Informatie leerkracht; (zie lijst observatie / signaleren meer – hoogbegaafde kinderen)
- Leerpotentieel versus leerresultaten. (NSCCT scores vanaf groep 5 in relatie tot de cito / dia ontwikkeling)

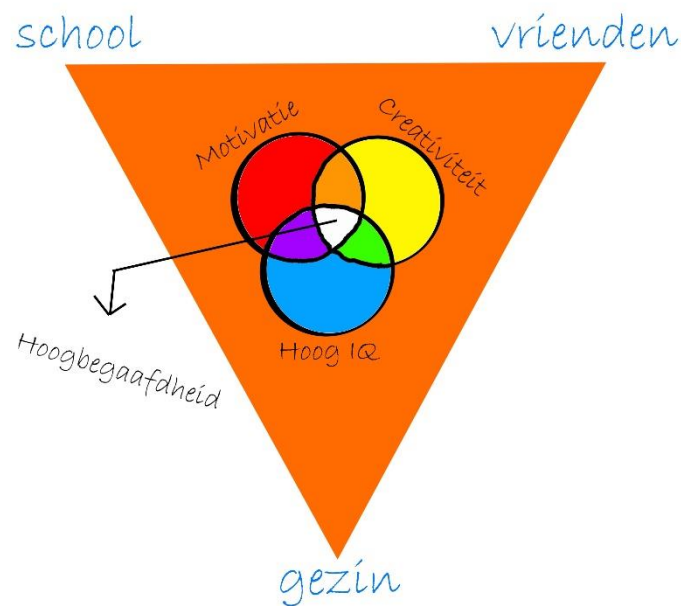
In theorie wordt gesproken over meer- of hoogbegaafdheid als er aan een aantal criteria voldaan wordt. Voorheen was veelal het IQ voor een groot deel bepalend, dit staat nu vanuit diverse onderzoeken ter discussie.

Een tweetal wetenschappers (Renzulli en Mönks) hebben een schema bedacht waarin duidelijk wordt, dat een samenspel van een enorme MOTIVATIE en CREATIVITEIT en een HOOG IQ, betekent dat je hoogbegaafd bent.

Hoogbegaafde kinderen hebben de aanleg om binnen een stimulerende omgeving tot uitzonderlijke prestaties te kunnen komen. Ze kunnen dit op verschillende gebieden laten zien, zowel op kunstzinnig of creatief gebied of op sportief op sociaal-emotioneel of cognitief gebied.

Zaken die van invloed zijn op het ontwikkelen van hoogbegaafde kinderen zijn:

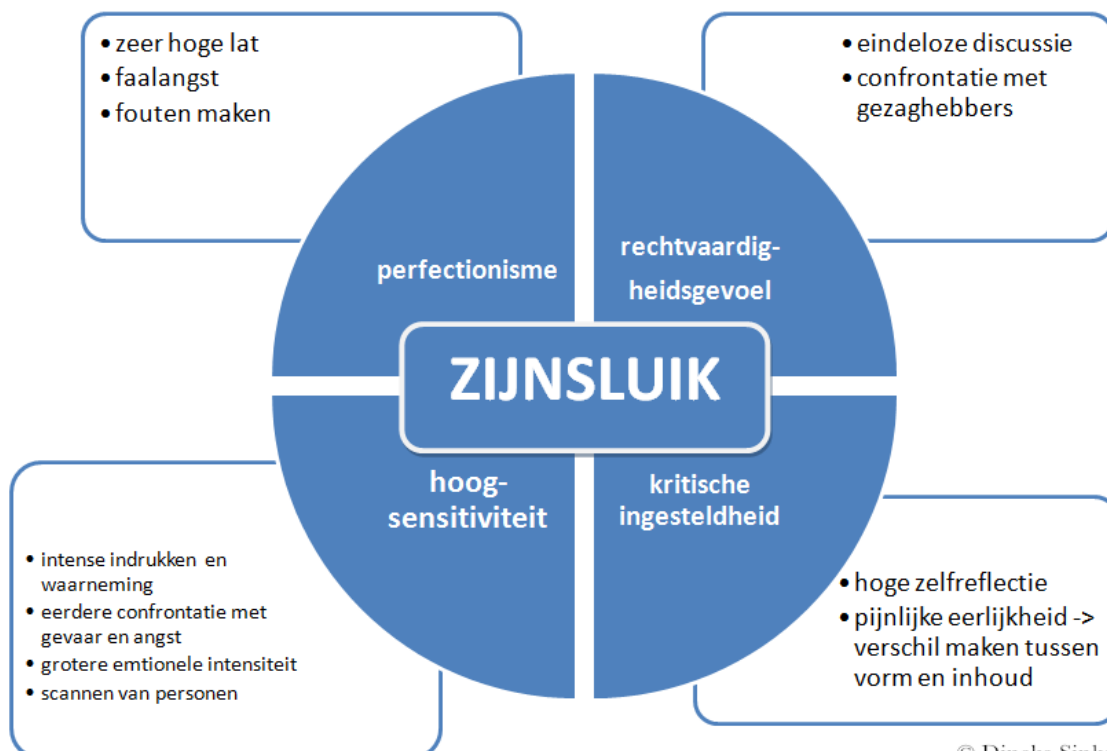
- begaafdheidsfactoren, oftewel intellectuele capaciteiten
- Omgevingsfactoren, de stimulerende speel/leeromgeving
- De personen waarmee de IIn in aanraking komen
- Persoonlijkheidsfactoren, zoals doorzettingsvermogen, zelfvertrouwen en aangeleerde strategieën.

Daarnaast zijn er een aantal belemmerende of juist stimulerende factoren, die van invloed kunnen zijn op het ontwikkelingsproces van het meer- en hoogbegaafde kind. Hierbij valt te denken aan:

- Perfectionisme, met daar aan gekoppeld faalangst
- Kritische houding
- Hoog gevoelighed of Hoog sensitiviteit
- En een groot rechtvaardigheidsgevoel.

Afbeelding: Zijnsluik, Tessa Kieboom:

Als een meer- of hoogbegaafde leerling langdurig onder zijn niveau wordt aangesproken, kan dit tot gevolg hebben dat de leerling zijn of haar motivatie verliest en zich niet langer inzet bij schoolse taken. **Dit kan onderpresteren tot gevolg hebben.**

Je kunt twee soorten onderpresteren tegenkomen:

1. Relatief onderpresteren; deze kinderen kunnen meer, maar passen zich aan binnen de groep
2. Absoluut onderpresteren; deze kinderen presteren ver onder hun eigen kunnen, maar ook onder dat van de groep.

Door te weinig uitdaging zal een **leerling zich gaan vervelen**. Deze verveling kan vervolgens leiden tot probleemgedrag in de groep, of zelfs tot lichamelijke klachten.

Om ook sociale problematiek tegen te gaan, zal er per kind gekeken moeten worden naar zijn of haar sociaal emotionele ontwikkeling. Ze zijn op het sociale vlak vaak verder dan leeftijdgenoten en derhalve kunnen ze moeite hebben met het vinden van aansluiting binnen hun eigen groep. Hierbij kan samenwerken met ontwikkelingsgelijken een uitkomst bieden.

De ondersteuning, begeleiding en onderwijsbehoefte van deze groep kinderen is op meerdere vlakken anders te noemen. Om aan deze onderwijsbehoefte tegemoet te komen gaan we ervoor zorgen dat ze uitgedaagd en gestimuleerd met als doel het welbevinden (weer lekker in zijn/haar vel zitten)

Begeleiding

**zie voor het jonge kind ook het document: 'slim kleuteren'.*

Compacten en verrijken (opgenomen binnen het verrijkt aanbod van ons onderwijsplan)

Compacten is het zodanig verzorgen van aanpassingen in de reguliere lesstof/bestaande methode, dat de leerstappen worden vergroot. Onnodige oefening en herhaling worden verwijderd, zodat de leerling in minder lestijd dan gebruikelijk, toch de leerdoelen van het schooljaar kan halen.

Onder verrijken verstaan we het gebruik maken van de overgebleven tijd met zinvolle en uitdagende onderwijsactiviteiten die aansluiten op de kennis en interesse van de (individuele) leerling en die aanzetten tot het verder ontwikkelen van kennis en vaardigheden. (bijvoorbeeld executieve functies).

Bij verrijkingswerk is het volgende van belang:

- De activiteit moet **aansluiten bij de interesses** van de leerling. De leerling wordt betrokken bij de keuzes. (**autonomie**)
- Het werk is van een probleemgericht karakter en beschikken over een **hoge complexiteit**. Het doet een **beroep op de creativiteit** van de leerling en overstijgt het didactisch niveau van de leerling. (veelal **topdown** aanbod)
- De rol van de leerkracht verandert van instructiegever, naar **procesbegeleider**.
- De activiteit wordt beoordeeld i.s.m. de leerling. (zit ook verweven in bijv Pittige Torens)
- Er is voldoende variatie in de opdrachten en werkvormen.
- De leerling kan bij het verrijkingswerk samenwerken met andere leerlingen. Dit kan eventueel groepsdoorbrekend zijn. (binnen projecten WO methode / Pittige Torens etc)

Bij de extra activiteiten maken we gebruik van de Taxonomie van Bloom en het TASC model

Versnellen

Versnellen betekent in een hoger tempo door de leerstof gaan door compacten. Dit kan soms resulteren in het overslaan van een jaargroep. In enkele gevallen wordt bewust gekozen voor versnelling omdat de leerling ook in sociaal-emotioneel opzicht, voor is op leeftijdgenoten en daarom beter op zijn plek is bij oudere leerlingen.

Versnellen is alleen wenselijk na een zorgvuldige afweging in overleg met alle betrokkenen: Leerkracht, ouders, IB-er, directeur, coördinator MHB en uiteraard met het kind zelf.

Voorafgaand aan deze keuze maken we gebruik van de “**Versnellingswenselijkheidslijst**” van het Centrum Begaafdheidsonderzoek Universiteit Nijmegen.

Onderpresteren

In het kader van (het vermoeden) tot onderpresteren is het **volgende van belang als aanvulling**:

- de beginsituatie wordt vastgesteld op grond van kind, leerkracht en oudergegevens
- waar heeft het kind wel nog interesse, daar stemmen we op af.
- het kind krijgt voldoende tijd om hieraan te werken. Daarnaast wordt een verplichte opdracht gemaakt. (hierover worden afspraken over gemaakt en eisen aan gesteld)
- De eisen worden stapsgewijs weer opgebouwd. (eventueel m.b.v. extrinsiek beloningssysteem welk aansluit bij het kind)
- Er wordt een balans gezocht tussen ‘moet’ en ‘mag’ werkjes.
- Er wordt rekening gehouden met en aandacht gegeven aan belemmerende factoren als perfectionisme, faalangst, concentratie problemen etc.

Klassenmanagement:

Een goed verrijkingsprogramma alleen is geen garantie tot succes. Meer- en hoogbegaafde leerlingen hebben daarnaast *verbondenheid* en *autonomie* nodig om tot leren te komen. Dit vergt echter ook iets van de leerkracht voor de groep en zijn/haar klassenmanagement.

Van de leerkracht wordt het volgende verwacht:

1. *een veilige omgeving bieden voor de (hoog)begaafde leerlingen*
 - de leerling voelt zich begrepen in de groep
 - een positieve houding ten aanzien van meer- en hoogbegaafdheid
 - de leerling mag er zijn en niet alleen het vermogen om te presteren.
2. *de leerling zich goed laten voelen om zich te kunnen ontwikkelen*
 - tegemoet komen aan de leerbehoefte van het kind (bijv topdown)
 - aanpassen van de leerstof op leerbehoefte van leerling (soms zijn iets andere vragen al afdoende)
 - aanmoedigen en begeleiden; ook al leidt niet alles tot succes.
3. *Leerlingen autonomie op eigen leerproces te kunnen geven*
 - waarderen eigen initiatieven van leerlingen
 - leerling eigen keuzes laten maken en verantwoordelijk laten zijn voor eigen proces
 - leerling “leren leren”
4. *meer- en hoogbegaafde leerlingen kunnen signaleren en begeleiden in de klas*
 - Kenmerken van hoogbegaafdheid kennen
 - Kennis van extra leerstof (compacten/verrijken)

Evaluatie en bijsturing

Bij de grote data besprekingen /groepsbesprekingen wordt ook het verrijkte / plus aanbod besproken en geëvalueerd.

De leerlingen die een verrijkt aanbod krijgen, worden door de leerkracht regelmatig gevraagd naar hun bevindingen t.a.v. de aangepaste leerstof.

In contact met de ouders zal regelmatig gevraagd worden naar hun ervaring ten aanzien van het verrijkte aanbod voor hun zoon/dochter.

Tijdens observaties in de groepen waar verrijkt aanbod wordt gehanteerd, zal de IB-er/directeur bekijken hoe de begeleiding tussen leerkracht en leerling gaat.

Het signaleringsproces wordt continue bewaakt en waar nodig aangepast. Op den duur zal worden uitgegaan van de expertise van leerkrachten met betrekking tot het signaleren van leerlingen. “ Zien is weten” – principe. *(hier ligt nog een ontwikkelpunt voor ons team)*

Om dit beleid te ondersteunen, zullen waar nodig trainingen, presentaties en workshops worden bijgewoond door de leerkrachten en IB-er om up to date te blijven met kennis en vaardigheden om de meer- en hoogbegaafde leerlingen adequaat te kunnen begeleiden.

Borgingsafspraken / ontwikkelpunten

Schooljaar 2019-2020:

-Opstellen van het onderwijsplan waarbij naast het verrijkte aanbod ook een specifiek gedeelte wordt opgesteld voor de meer-hoogbegaafde leerlingen.

-MT i.s.m. team verkent welke expertise / evaluatie nodig is voor het team en zoekt naar een passend aanbod (binnen Movare of extern).

-MT i.s.m. team verkent de mogelijkheden / wensen t.a.v. de begeleiding van de leerlingen die de verrijkte / pluslijn volgen. *(Eerste verantwoordelijke blijft de leerkracht die hierbij aanvullende ondersteuning krijgt)*

Schooljaar 2020-2021:

-Inplannen studiedag(en) met als onderwerp meer – hoogbegaafdheid. Gericht op kennis/inhoud, signaleren, praktische uitvoering e.d.

-Mogelijk deel van de formatie (dag/deel) voor het aanvullend begeleiden van meer-hoogbegaafde leerlingen. (Leerkracht en/of intern begeleider).

*gericht op een structurele wijze van begeleiden/coachen van deze leerlingen.

Schooljaar 2021/2022

- Invoering plusklas (genaamd ZOOMLAB)

- coördinatoren MHB opleiden

Schooljaar 2022/2023

- continuering plusklas

- coachen leerkrachten in compacten, verrijken, verdiepen in de groepen

- signaleren kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong

- aanbod kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong opzetten

Bijlagen

****checklist hoogbegaafde kinderen; *intakevragen; *menstekening-scoring; *gesprek kleuters
*signaleringslijst onderpresteren school en thuis***

Checklist Hoogbegaafde kinderen:

zijn aanzienlijk sneller in het begrijpen en verwerken van nieuwe stof dan gemiddelde leerlingen

hebben gemakkelijker inzicht in complexe leerstof

zijn intellectueel nieuwsgierig, ze stellen vaak veel vragen

hebben een zeer goed geheugen

hebben een grote en rijke woordenschat

zijn taakgericht en geconcentreerd, als de motivatie er is of gewekt is

kunnen perfectionistisch zijn, stellen hoge eisen aan zichzelf en vaak ook aan anderen

kunnen zeer creatief denken

zijn in staat om al heel jong verbanden te leggen

hebben een zeer groot, bijna overdreven, rechtvaardigheidsgevoel
bekijken de wereld door een heel andere bril dan hun leeftijdsgenoten

experimenteren graag

zijn kritisch ten opzichte van alles, dus ook van regels, gewoonten en tradities

hebben belangstelling voor veel dingen; hebben een brede waaier van interesses

kunnen moeilijk keuzen maken, veel is er interessant en/of belangrijk

zijn gevoelig voor gevoelens en behoeften van anderen, en houden daar meestal rekening mee, ook ten koste van zichzelf

doorzien sociale patronen en herkennen emoties bij anderen of juist niet

zijn jonger dan anderen gericht op allerlei vragen, ook levensvragen (Wat gebeurt er als je dood bent? Waarom maken mensen oorlog?)

zijn goed in staat/geneigd zichzelf te vermaken en kunnen dat lang volhouden, dit alles bij voldoende interesse en motivatie

nemen initiatief en geven leiding, al dan niet geaccepteerd door leeftijdsgenoten

(vooral voor hoogbegaafde leerlingen in de onderbouw van de basisschool geldt, dat zij) tekenen op een hoger niveau dan leeftijdsgenoten, met meer details, eerder met perspectief, maar een hekel hebben aan inkleuren

zijn vroeg gericht op letters en woorden; kind vraagt naar letters en leert zichzelf lezen

zijn vroeg gericht op cijfers en getallen

hebben interesse in onderwerpen die op deze leeftijd niet gebruikelijk zijn, zoals zaken die in het Jeugdjournaal en Klokhuis aan de orde komen

Intakevragenlijst; gericht op kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong.

- Is uw kind nieuwsgierig naar de wereld om zich heen?
- Waaraan merkt u dat? (*Stelt veel (waarom)vragen, ruime belangstelling, observeert veel, anders ...*)
- Zijn er in het onderstaande lijstje eigenschappen die u van toepassing vindt op uw kind? Zo ja, welke?

*Gevoelig/ zorgzaam/ kan zich verplaatsen in een ander/ onderzoekend/opmerkzaam/ betrokken/ initiatiefrijk/ fantasierijk/ groot voorstellingsvermogen/ **gevoel voor humor**/ doorzettingsvermogen/ creatief/ perfectionistisch*

- Heeft uw kind interesse in boekjes en lezen? Kent het al bepaalde letters?
- Is uw kind al bezig met tellen en cijfers?
- Overig / bijzonderheden?

Menstekening – scorelijst (instroom in groep 1)

Materiaal: Een potlood en een vel ongelinieerd papier		
Opdracht: “Teken eens een mannetje (mens, niet vragen jezelf te tekenen) voor mij zo goed als je kunt. Je hebt er alle tijd voor. Doe flink je best.”		
Wenken voor de proefleider: Geef geen suggesties of hulp Op vragen antwoorden: “Doe het maar zoals het je het beste lijkt!” Hoogstens een geremd kind aanmoedigt, maar verder niet gaan. Wanneer een kind aangeeft klaar te zijn neemt men het papier met de tekening weg.		
Aanwijzingen voor het nakijken: Voor ieder element van de tekening geeft men 1 punt tot een maximum van 52 punten. Halve punten worden niet gegeven.		
1	Hoofd	1
2	Beide benen of één en profiel	1
3	Beide armen. De vingers alleen zijn niet voldoende, behalve wanneer er tussen deze en het lichaam een ruimte is vrijgelaten	1
4	a Romp, hetzij als een enkele lijn of in twee dimensies	1
	b Lengte van de romp groter van afmeting dan de breedte	1
	c Schouders duidelijk aangegeven	1
5	a Armen en benen aan een willekeurig punt van de romp of aan hals bevestigd	1
	b Armen en benen op de juiste hoogte van de romp bevestigd	1
6	a Hals	1
	b De omtrek van de hals vormt een voortzetting van die van hoofd, romp of beide armen	1
7	a Een of beide ogen	1
	b Neus	1
	c Mond	1
	d Neus en mond	1
	e Neusgaten	1
8	a Haren	1
	b Haren beter weergegeven dan door een verbreding van het hoofd of een golvende lijn	1
9	a Aanduiding van de kleren (knoop of hoed)	1
	B Twee ondoorzichtige kledingstukken (hoed en broek bijvoorbeeld)	1
	C Volledige ondoorzichtige kleding (mauwen, broekrand)	1
	D Vier duidelijk te onderscheiden kledingstukken (hoed, broek, schoenen, vest, das)	1
10	A Vak- of uniformkleding zonder fouten	1
	B Vingers aan beide handen of aan de zichtbare hand	1
	C De verhouding tussen de lengte en breedte van de vingers is juist. De vingers wijken niet uiteen	1
	D De duim is van de overige vingers te onderscheiden door stand en lengte	1
11	A Een of meer gewrichten van de armen aangegeven	1
	B Een of meer gewrichten van de benen aangegeven	1
12	A Afmeting van het hoofd niet groter dan de helft en niet kleiner dan 1/10 van de romp	1
	B Lengte van de armen niet tot aan de knieën reikend	1

C	Lengte van de benen niet kleiner dan die van de romp en niet groter dan tweemaal de lengte van de romp	1
D	De lengte van de voeten is groter dan de hoogte. Zij bedraagt minder dan 1/3 van de lengte van het been en meer dan 1/10 van de totale lengte van het been	1
E	Beide benen en armen hebben twee dimensies	1
13	Hiel	1
14 A	Uitdrukking van de motorische coördinatie in de lijnen van de omtrek	1
B	Idem in die van de gewrichten	1
C	Idem in die van de omtrek van het hoofd	1
D	Idem in die van de omtrek van de romp	1
E	Idem in de omtrek van benen en armen	1
F	Idem in de symmetrie van het gelaat	1
15 A	Oren	1
B	Juiste stand en afmeting van de oren	1
16 A	Details van de ogen. Wenkbrauwen, oogharen of beide	1
B	Pupillen aangegeven	1
C	Afmetingen van de ogen. Lengte groter dan hoogte	1
D	De blikrichting van het oog komt in de plaatsing van de pupil in het en profile weergegeven gelaat of in de vorm van het oog (cirkelsector) uit	1
17 A	Kin en voorhoofd aangegeven	1
B	Kin duidelijk van de onderlip gescheiden	1
18 A	Hoofd, romp en voeten en profile. Eén fout wordt door de vingers gezien	1
B	Foutloos profiel	1

Het aantal punten, dat door optelling is verkregen, wordt vergeleken met de onderstaande puntenschaal, waarin voor iedere leeftijd het vereiste puntental is aangegeven.

(Van Florence L. Goodenough: Van Krevelen, 1953, blz. 20-22)

Evenals bij gebruikelijke intelligentietests verkrijgt men het intelligentiequotiënt (I.Q.) door de met het behaalde aantal punten overeenkomende leeftijd (verstandelijke leeftijd) door de werkelijke leeftijd te delen.

Puntenschaal

Leeftijd	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Punten	2	6	10	14	18	22	26	30	34	38	42

Gesprekje met een nieuwe kleuter over zijn/haar verwachtingen op school: (na maximaal 1 week)

Suggesties:

- Je bent nu al een paar dagen op school; ik wil wel eens horen hoe je het vindt op school ... (laat het kind reageren)
- Heb je al wat aan je papa/mama over de school verteld? Zo ja, wat? (Niet alle kleuters zullen hier een antwoord op kunnen geven.)
- Ik heb gezien dat je,, en (allerlei activiteiten noemen) al gedaan hebt. Wat vond je hiervan leuk om te doen?
- Doe je dat thuis ook wel eens?
- Waar speel je thuis graag mee?
- Welke hoeken/werkjes op school lijken je ook leuk om te doen?
- Wat zou je graag willen leren hier in de groep? (Hier zullen veel kleuters ook geen antwoord op hebben, maar als ze dit wel hebben, valt dit juist extra op.)

Dit zijn een aantal suggesties om het gesprekje op gang te helpen, maar ga vanzelfsprekend in op de reacties van de kleuter zelf.

Het doel is in ieder geval om er achter te komen óf, en zo ja, wát de kleuter voor verwachtingen heeft van het leren en werken in de kleutergroep

Signaleringslijst voor risicokinderen (zie voor een online test ook: onderpresteren.nl)

Onderstaande lijst is bedoeld om een beeld te krijgen van het risico op onderpresteren bij een kind. Herken je meer dan vijf punten, ga dan als leerkracht en ouders met elkaar in gesprek om te zien of het gedrag op school en thuis dezelfde tendens vertoont. Als dat zo blijkt te zijn, bevat het boek 'Onderpresteren op de basisschool' verschillende suggesties om het kind 'bij de les' te krijgen. Het is toegestaan deze lijst over te nemen met verwijzing naar **Onderpresteren.nl**.

Kenmerken op school

- Gemiddelde tot hoge intelligentie
- Wisselende resultaten, binnen vakken en tussen vakken onderling
- Scoort het beste op 'inzicht'-stof, niet op 'stamp'-stof
- Drukt zich mondeling (veel) beter uit dan schriftelijk
- Stelt werk tot het laatste moment uit
- Spant zich in de klas zo min mogelijk in, werkt langzaam
- Langetermijnprojecten komen meestal niet van de grond
- Levert werk soms niet in
- Heeft geen interesse voor de nabespreking van ingeleverd werk
- Blijkt vaak materialen niet op orde te hebben (kapot, vergeten, 'kwijt')
- Weet niet wat er verwacht wordt, mist informatie over opdrachten
- Goede bedoelingen en voornemens maar weinig resultaat
- Toont wel belangstelling voor doelen, pleegt geen inspanning om ze te bereiken
- Gemakkelijk afgeleid
- Vermijdt nieuwe taken en uitdaging
- Vindt alles 'saai', moeilijk te motiveren
- Geeft soms blijk van onrealistisch hoge standaarden/verwachtingen ten opzichte van zichzelf
- Blijkt op andere momenten een negatief zelfbeeld te hebben ('ik kan het toch niet')
- Hangt de clown uit in de klas
- Is dromerig en afwezig

Gedrag thuis

- Vertelt weinig tot niets over school
- Toont geen trots over schoolprestaties/producten
- Brengt papieren en boodschappen van school vaak niet over
- Voorkeur voor passieve tijdspassing (televisie, gamen, hangen)
- Zoekt naar de kortste weg (kantjes eraf lopen, valsspelen, 'cheats')
- Vertelt niet altijd de (hele) waarheid
- Heeft moeite met verliezen bij spelletjes en sport
- Geeft snel anderen de schuld als er iets misgaat
- Begint veel, maakt weinig af
- Heeft de neiging zich te verliezen in een obsessieve hobby
- Maakt een vermoeide/ontmoedigde indruk
- Geeft snel op, hulpeloos
- Investeert weinig in een sociaal leven, weinig vrienden
- Neemt weinig verantwoordelijkheid voor de omgeving (eigen kamer, taken in huis)

Profielen HB leerling (Bets en Nijhart)

Profiel 1: De aangepaste succesvolle leerling

Kenmerken

•perfectionistisch •goede prestaties •zoekt bevestiging leraar •vermijdt risico •accepteert snel en conformerend (onderpresteren) •Kiest veilige activiteiten •stelt zich erg afhankelijk op

Begeleiding

•versnellen en verrijken •ontwikkelen van persoonlijke interesses •Vooraf testen, enkel niet beheerste leerstof aanbieden •in contact brengen met andere hoogbegaafden •stimuleren van zelfstandig leren •begeleider toewijzen, cognitieve coaching •activiteiten die buiten de comfort zone liggen

Profiel 2: De uitdagende creatieve leerling

Kenmerken

•corrigeert de leraar (wordt als lastig ervaren) •drukt zich creatief uit •stelt regels ter discussie •is eerlijk en direct (rechtvaardigheid) •grote stemmingswisselingen •slechte zelfcontrole, impulsief gedrag •voorkeur voor activiteit en discussie •komt op voor eigen opvattingen en overtuigingen •competitief •volhoudend in interessegebieden

Begeleiding

•ruimtegevend klimaat, tolerantie •begripvolle mentor •trainen cognitieve en sociale vaardigheden •directe en heldere communicatie •beloon nieuwe invalshoeken en gedachten, non-conformiteit toestaan

Profiel 3: De onderduikende leerling

Kenmerken

•ontkent begaafdheid •wil niet meedoen met verrijgingsprogramma's •vermijdt uitdaging •zoekt sociale acceptatie •wisselt in vriendschappen •wil niet opvallen, geen uitzonderingspositie •vrijwel geen band met leerkracht en groep •onzeker over welke kant hij/zij op wil

Begeleiding

•inzicht geven in concepten als sociale verschijnselen •nadelen van succes bespreken •begaafdheid herkennen en adequaat opvangen •doorgaan met informeren over opleiding en beroepsmogelijkheden •werken aan zelfbeeld •niet participeren in speciale activiteiten toestaan

Profiel 4: De risicoleerling / drop-out

Kenmerken

•maakt taken niet af •zoekt buitenschoolse uitdaging •verwaarloost zichzelf •creatief •isoleert zichzelf •kritiseert zichzelf en anderen / defensief •verstoort en reageert af, 'trill seeking' •neemt onregelmatig deel aan onderwijs •is bereid te werken voor de relatie •absolute onderpresteerder

Begeleiding

•diagnostisch onderzoek •groepstherapie •niet traditionele studievaardigheden •verdieping •begripvolle mentor •veel leerervaringen buiten de klas op laten doen. •houdt de verwachtingen op peil •bevordert veerkracht / flexibiliteit •bespreek alternatieve mogelijkheden

Profiel 5: De dubbel gelabelde leerling (Dubbel bijzonder)

Kenmerken

- legt gemakkelijk contacten
- houdt van nieuwigheid en complexiteit
- laat inconsistent werk zien
- moeite in omgang met begaafde peergroep
- heeft deskundige hulp nodig
- presteert gemiddeld of minder
- verstoort en reageert af
- verder afhankelijk van comorbiditeit

Begeleiding

- diagnostiek nodig
- plaatsen in HB programma
- niet traditionele leerervaringen opdoen
- in contact brengen met ontwikkelingsgelijken
- individuele begeleiding
- Profiel 6: De zelfsturend autonome leerling Kenmerken Begeleiding
- goede sociale vaardigheden
- werkt zeer zelfstandig (wil zonder docent werken)
- ontwikkelt eigen doelen
- doet mee
- werkt zonder bevestiging
- enthousiast / creatief
- komt op voor eigen opvattingen
- neemt risico
- versnellen en verrijken
- belemmeringen in tijd en plaats wegnemen
- niet beheerste leerstof aanbieden
- begeleider toewijzen

Bijlage: Materialen plus werk. (meer- en hoogbegaafdheid).

**De materialen liggen in de IB ruimte en/of kopieën in klappers in de groepen.*

Groep	Naam materiaal	Inhoudelijk
1 en 2	Denksleutels/Denkkrakers Leeskrakers (mini): 5j <	Open opdrachten die het denken prikkelen Vanaf 5 jaar; hoge(re) denkkorde opdrachten
(4) 5 t/m 8	Leeskrakers deel 1 t/m 4	Korte Lees/denk opdrachten die de hogere denkkordes stimuleren.
3 t/m 5	Outside the Box -Deel 1: <i>6 en 7 jarigen</i> -Deel 2: <i>8 en 9 jarigen</i> -Deel 3: <i>10-12 jarigen</i>	Opdrachten die het creatief denken stimuleert *opdr voor (sub) groep / projecten etc..
3 t/m 8	Denken in getallen	Verbreding/verdieping op rekengebied. Stimpulering hogere denkkordes. <i>*voor hele sterke rekenaars/hb lln!</i>
3 t/m 8	Rekenkundig	Verbreding/verdieping op rekengebied. Geschikt voor sterke rekenaars / hb lln.
4 t/m 8	Denkspellen; -thinkfun diversen -smartgames diversen -spellen voor de cogn functies (brix etc.) -dammen/schaken	Stimulering diverse cognitieve functies. *voor 1 of meerdere lln afhankelijk van het spel.
5 en 6	Topklassers: -Kijkje in de dierenwereld -Blik op bouwen -De digitale wereld -Breinwijzer -Ontdek de wetenschap	Opdrachtboekje ter verdieping/uitdieping van een onderwerp. Lln kunnen dit zelfstandig verwerken en nakijken. *Boekje voor 1 of 2 lln.
7 en 8	Topklassers: -Sterrenkunde -Natuurverschijnselen -Natuurkunde -Scheikunde -Biologie	Opdrachtboekje ter verdieping/uitdieping van een onderwerp. Lln kunnen dit zelfstandig verwerken en nakijken. *Boekje voor 1 of 2 lln.
7 en 8	Topklassers 'Talen' -Spaans -Frans -Duits -Italiaans -Turks	Opdrachtboekje en *luisterfragmenten (<i>zijn al digitaal beschikbaar in docentenmap</i>). Lln kunnen dit zelfstandig verwerken en nakijken *Boekje voor 1 of 2 lln

7 en 8	Topklassers 'Wiskunde' -Deel 1 t/m 5 oplopend in moeilijkheid	Opdrachtboekje met diverse wiskundige opdrachten. LIn kunnen dit zelfstandig verwerken en nakijken. *Boekje voor 1 of 2 lIn.
6 t/m 8	Wisschriften -Deel 1 t/m 9	Wiskundige opdracht boekjes en nakijkboekjes. Diverse onderwerpen.
5 t/m 8	Pittige Torens Peperopdrachten geel, groen en rood.	Diverse m.n. praktisch opdrachten. Leren plannen, organiseren en uitwerken.

docentenmap / vakgebieden / Vreemde talen_topklassers